

L'avaluació a la UOC

Guia de suport per al professorat

UOC

eLearning
Innovation
Center

Universitat Oberta
de Catalunya

Índex

Introducció	2
Els fonaments: per a què, quan i qui avalua?	3
Els models d'avaluació a la UOC	6
Avaluació contínua (AC)	8
Avaluació final (AF)	10
L'avaluació digital	11
Referències	13

Març 2023

Introducció

El model d'aprenentatge de la UOC s'estructura al voltant d'un sistema de desenvolupament competencial que és virtual i que té un caràcter continu i formatiu. I, per tant, l'avaluació també respon a aquest mateix model. D'aquesta manera, parlar d'avaluació implica pensar en el disseny d'activitats d'avaluació que, a la vegada, siguin activitats d'aprenentatge i on els estudiants puguin mobilitzar i desenvolupar diferents competències. Així mateix, comporta planificar i dissenyar les accions d'acompanyament que ha de dur a terme l'equip docent, i el tipus de retorn o *feedback* que cal proporcionar.

Aquest document presenta les característiques principals del model d'avaluació a la UOC, entenent que l'estudiant, en aquest model, hi és una part activa. S'hi acrediten els resultats finals obtinguts, però també el progrés en l'aprenentatge que fa l'estudiant mitjançant activitats de formació contínua. A més, el document s'emmarca en el procés de transformació progressiva dels sistemes d'avaluació, que és cabdal per al futur del model educatiu.

Els fonaments: per a què, quan i qui avalua?

Per a què avaluar?

El disseny de l'avaluació permet que el personal docent defineixi i apliqui les estratègies més adequades a mesura que l'estudiant avança en el procés d'aprenentatge. També permet observar-ne el nivell de desenvolupament competencial. De la mateixa manera, i en un model d'aprenentatge que requereix la participació activa de l'estudiant, l'avaluació és un element essencial perquè aquest aprengui (Sanmartí, 2020).

D'acord amb aquesta visió, es poden diferenciar diverses **funcions de l'avaluació**:

Les funcions de l'avaluació. Adaptació de Sanmartí (2020).

El model d'avaluació de la UOC es caracteritza per tenir una clara funció **formativa i acreditativa**. Es considera **formativa** perquè:

- és **contínua** en el temps;
- ofereix una **tipologia d'activitats diversa** que respon als resultats d'aprenentatge definits;
- afavoreix el **progrés de l'estudiant** amb propostes d'activitats que representin una certa progressió;
- utilitza el **feedback formatiu i personalitzat**.

L'avaluació a la UOC també té una funció **acreditativa**, ja que els diversos models d'avaluació que s'apliquen al llarg de les titulacions serveixen per evidenciar els aprenentatges assolits en les diferents assignatures.

Quan avaluar?

Respecte al **moment** en què es fa l'avaluació, podem establir diferents tipus d'avaluació:

Avaluació inicial o diagnòstica	Té un caràcter orientador, atès que es fa abans de l'inici del procés d'aprenentatge amb la finalitat d'identificar els coneixements previs o de desenvolupament competencial inicials de l'estudiant.
Exemple → Activitat de debat inicial sobre alguns dels conceptes que es treballaran al llarg de l'assignatura. → Qüestionari inicial per determinar el nivell de competències TIC de l'estudiant.	
Avaluació contínua o formativa	Es porta a terme de manera contínua al llarg del procés d'aprenentatge i permet oferir retorn als estudiants respecte al seu desenvolupament competencial, amb la finalitat que puguin adquirir consciència del seu procés d'aprenentatge. També permet al professorat saber el que els estudiants aprenen i poder prendre decisions al llarg del procés d'ensenyament i aprenentatge.
Exemple → Les PAC són l'exemple més proper sobre tipus de proves d'avaluació contínua.	
Avaluació sumativa	Promou l'avaluació una vegada el procés d'aprenentatge ha finalitzat; també se l'anomena <i>avaluació final</i> . Permet valorar els resultats d'aprenentatge, però no permet seguir el procés d'aprenentatge i actuar-hi. En general, condueix a una qualificació formal o a la certificació d'una habilitat específica.

Exemple → Qüestionari Moodle d'avaluació final que l'estudiant duu a terme de manera individual i en un període limitat de temps, en finalitzar l'assignatura.

Qui avalua?

D'altra banda, si tenim en compte la **perspectiva del subjecte** que fa l'avaluació, es pot diferenciar entre:

Autoavaluació

L'estudiant fa, de manera individual, una valoració de les seves pròpies competències o del treball que ha dut a terme, partint d'uns criteris prèviament establerts. Serveix per fomentar l'autoreflexió sobre el procés d'aprenentatge i potenciar l'esperit crític envers les pròpies capacitats.

Exemple → Qüestionari per identificar quin és el nivell de competència digital i què es planteja a l'inici de l'assignatura i en finalitzar-la.

Coavaluació

Un estudiant valora el treball d'un altre estudiant a partir d'uns criteris prèviament establerts. D'aquesta manera, l'estudiant proporciona i rep informació útil sobre el procés d'aprenentatge. A més, promou l'autoreflexió sobre les pròpies debilitats i fortaleces, l'anàlisi crítica fonamentada del treball dels altres i el desenvolupament progressiu competencial.

Exemple → Un estudiant ha de valorar el treball dut a terme per un altre a partir d'una llista de comprovació (*checklist*) i les orientacions proporcionades pel docent. A continuació, cal que incorpori en el seu treball el retorn proporcionat per un altre company o companya.

Heteroavaluació

Es tracta de la valoració que fa una persona de la comunitat educativa que no és estudiant. Habitualment, aquest tipus d'avaluació la fa el personal docent o tutor, o bé un expert.

Exemple → L'avaluació d'una PAC per part del professorat col·laborador a partir d'uns criteris objectius d'avaluació.
→ L'avaluació d'un TF per part d'una comissió avaluadora.

Cal diferenciar entre **avaluar per qualificar** i **avaluar per aprendre**.

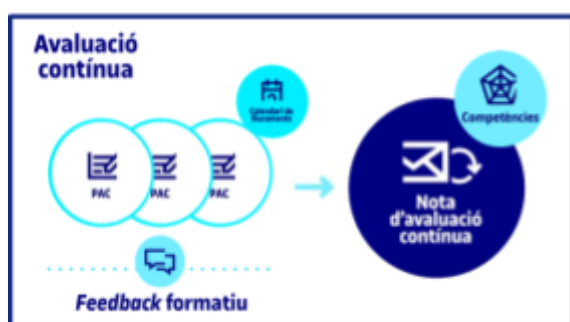
Els models d'avaluació a la UOC

L'avaluació a la UOC es concep com un element flexible i viable. La flexibilitat en l'avaluació permet establir diversos itineraris que responguin a diferents ritmes d'estudi i a interessos diversos. L'avaluació, a més, ha de ser viable per a l'estudiant (dins de l'assignatura i entre assignatures), per al professor o professora responsable d'assignatura (PRA) (disseny i coordinació assumibles), per al professorat col·laborador (PDC) (càrrega de feina assumible) i per a la mateixa institució (des del punt de vista organitzatiu i econòmic).

Cal destacar, però, que a banda dels principis que articulen la naturalesa de l'avaluació de la UOC i que són propis de la institució, hi ha uns criteris comuns per a totes les institucions universitàries que queden recollits en el Butlletí Oficial de l'Estat i que determinen la **Normativa acadèmica de la Universitat¹**.

L'avaluació a la UOC s'articula per mitjà de dos models: **avaluació contínua i avaluació final**. L'**avaluació contínua** es porta a terme mitjançant les proves d'avaluació contínua (PAC) o combinant-les amb proves d'avaluació final, pràctiques externes, treballs finals de grau o de màster i projectes finals de postgrau. L'**avaluació final** es fa mitjançant les proves d'avaluació final (PAF). El model d'avaluació de cada assignatura s'estableix semestralment en el pla docent.

Pràctiques externes
Treballs finals de grau i de màster
Projectes finals de postgrau

L'avaluació contínua i l'avaluació final a la UOC.

¹ Normativa acadèmica de la Universitat

<https://seu-electronica.uoc.edu/portal/ca/seu-electronica/normativa-acords/normativa-academica-recerca/index.html>

A grans trets, podem distingir tres **combinacions d'acord amb els dos models**:

Combinacions dels models d'avaluació.

No hi ha un programa formatiu ni un model d'avaluació únic per a totes les assignatures. Hi ha assignatures que es poden superar únicament per avaluació contínua i altres en què l'avaluació contínua es complementa amb el resultat d'una prova d'avaluació final (PAF).

Avaluació contínua (AC)

L'avaluació contínua requereix la realització i superació de les proves d'avaluació contínua (PAC). Per garantir que s'ha seguit l'avaluació contínua, s'ha d'haver fet i lliurat el nombre de PAC que s'indica en el pla docent.

Els **tipus de proves** que formen part de l'avaluació contínua són:

Tipus de prova	Descripció
Proves d'avaluació contínua (PAC)	Les proves d'avaluació contínua són activitats que ha de lliurar l'estudiant durant el semestre d'acord amb un calendari de lliuraments. Al final del període de docència de l'assignatura, l'estudiant rep una nota final d'avaluació contínua d'acord amb l'assoliment dels coneixements i les competències que hagi demostrat. Segons el model d'avaluació contínua, la nota final de l'avaluació contínua es pot complementar amb una prova d'avaluació final (PAF).
Treballs i projectes finals	La docència de les assignatures de treballs finals (TF) s'articula al voltant de la realització i el seguiment de diferents PAC, i finalitza amb la defensa del treball final: - En el cas dels treballs finals de grau (TFG), és una defensa asíncrona davant d'una comissió d'avaluació, tal com s'estableix en el pla docent.² - En el cas dels treballs finals de màster (TFM), la defensa és virtual, pública i síncrona davant d'una comissió avaluadora. En ambdós casos, la composició de la comissió avaluadora seguirà el que s'estableix a la normativa acadèmica de la UOC.
Pràctiques curriculars o externes	S'articulen a través de les assignatures de Pràcticum i Pràctiques externes, i s'orienten a posar en pràctica les competències desenvolupades en la formació acadèmica. Es poden fer tant de manera virtual com en centres presencials, amb conveni o sense.

² S'està treballant per adaptar els TFG a la nova legislació del Reial decret 822/2021.

En el marc de l'avaluació contínua i del model educatiu de la Universitat, el **retorn o feedback formatiu**³ esdevé un element essencial. D'aquesta manera, també es vetlla per garantir la identitat i l'autoria del treball de l'estudiant. En aquest sentit, és una peça clau per garantir-ne la fiabilitat.

Les característiques del feedback a la UOC.

El retorn o *feedback* formatiu no només consisteix en la informació que proporciona el professorat sobre l'assoliment competencial de l'estudiant, sinó que també s'ha d'entendre com un procés dialògic on l'estudiant ha de comprendre'n el significat per poder aplicar-lo i millorar, d'aquesta manera, el seu procés d'aprenentatge.

³ Per a més informació sobre les característiques del retorn a la UOC, es recomana consultar la guia [El feedback a la UOC. Guia per al professorat](#).

Avaluació final (AF)

Per a les assignatures amb proves d'avaluació final (PAF), hi ha els tipus de proves següents:

Tipus de prova	Descripció
Prova de síntesi (PS)	Té com a objectiu avaluar l'assoliment dels objectius i l'adquisició de resultats d'aprenentatge de l'assignatura, i completar el procés d'avaluació. Per fer la prova de síntesi, cal haver superat l'avaluació contínua. La prova de síntesi és virtual i té una durada màxima d'una hora.
Examen (EX)	Té com a objectiu avaluar l'assoliment dels objectius i l'adquisició de resultats d'aprenentatge de l'assignatura de manera global i completa, independentment de si l'estudiant ha seguit i superat l'avaluació contínua. L'examen es fa de manera virtual, i la durada màxima per fer-lo és de dues hores.

En el context de la UOC hi ha diverses combinacions o sistemes de ponderació⁴ que, responant al principi de flexibilitat, permeten que el professorat determini per a cada assignatura la fórmula de ponderació que consideri més adequada. Per exemple: AC; AC + PS; AC + PS o EX, AC o EX...

⁴ Actualment, els diferents sistemes de ponderació estan en procés de revisió.

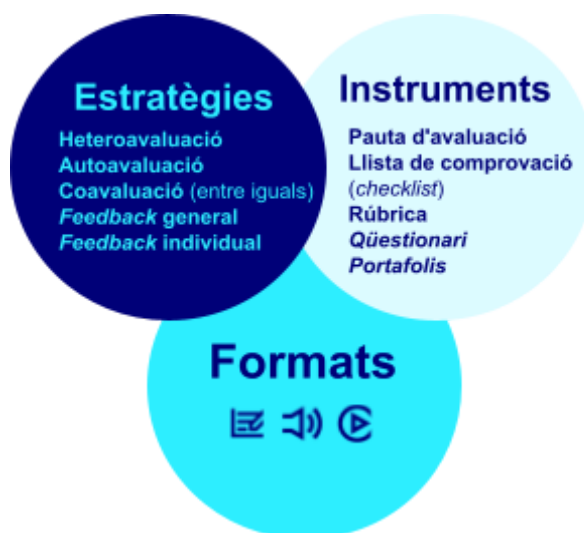
L'avaluació digital

La UOC treballa actualment per una transformació progressiva del seu model d'avaluació. Aquesta transformació ha d'assegurar que es mantenen el rigor i la fiabilitat pel que fa a la validació de la identitat de l'estudiant i l'originalitat dels seus treballs.⁵ Els dos aspectes són fonamentals per continuar garantint la qualitat del model educatiu de la Universitat.

A fi de posar en marxa aquesta transformació, la institució ha previst un conjunt d'accions orientades a:

- La **revisió del procés d'avaluació contínua (AC)**, amb el reforç de l'AC com a element fonamental que reflecteix el desenvolupament competencial de l'estudiant a través de l'assoliment dels diferents resultats d'aprenentatge d'una titulació.
- La **digitalització de les proves finals (PF)**, amb la qual s'aconsegueix que les proves finals es duguin a terme en un entorn completament digitalitzat i amb les mateixes garanties que en els entorns presencials en què es feien.

Aquestes accions aprofiten tot el potencial de la tecnologia i combinen diferents estratègies, instruments i formats:

Estratègies, instruments i formats associats a l'avaluació amb ús de les TIC.

⁵ Per a més informació, podeu consultar el recurs "[Estratègies de validació de l'autoria i la identitat](#)", o bé l'espai d'avaluació digital de la IntraUOC.

Aquesta combinació comporta avantatges clars en l'avaluació dels processos d'ensenyament i aprenentatge, tant per a l'estudiant com per al professorat. Alguns d'aquests avantatges són (Guàrdia *et al.*, 2020):

- Facilita la implementació de diversitat d'estratègies per fer un acompanyament i un seguiment continuats en el temps.
- Promou la gestió de diferents tècniques i instruments per recollir evidències d'aprenentatge, tant de manera individual com grupal.
- Incentiva la participació activa de l'estudiant i, a la vegada, pot contribuir a un increment de la seva motivació envers el procés d'avaluació.
- Permet la gestió de la informació associada a les dades digitals que es generen durant el desenvolupament del procés d'ensenyament i aprenentatge (com ara les estadístiques associades a l'activitat de l'estudiant en un entorn virtual, les dades de participació en un espai de treball col·laboratiu, etc.).

Referències

Assessorament per al Disseny de l'Aprenentatge (ADA) (2020). *Avaluació Digital. e-Learning Kit*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya (UOC). Disponible a: <https://kit.elc.uoc.edu/avaluacio/>

Cabrera, N. i Fernández, M. (2020). "Claves para una evaluación en línea sencilla y efectiva". [Seminari web]. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya (UOC). Disponible a: <https://www.youtube.com/live/Yt5d-yVBqOY?feature=share>

Espasa, A. (coord.) et al. (2022). *El feedback a la UOC. Guia per al professorat*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya (UOC). Disponible a: <http://hdl.handle.net/10609/67190>

Guàrdia, L., Cabrera, N., Romeu, T. i Fernández, M. (2020). "Avaluació dels aprenentatges en contextos educatius en línia". *Smartpapers. Edul@b*, 5. Disponible a: <http://hdl.handle.net/10609/113226>

Sanmartí, N. (2020). *Avaluar és aprendre: l'avaluació per millorar els aprenentatges de l'alumnat en el marc del currículum per competències*. Barcelona: Xarxa de Competències Bàsiques. Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <http://hdl.handle.net/20.500.12694/652>